

В принципі, всі засоби та методи викладання окремих слів, які довели свою результативність для певної аудиторії, можуть бути тією ж мірою застосовані для навчання лексичним блокам цієї самої аудиторії. Розділяємо думку С. Торнбері, що викладачу потрібно враховувати: відмінність викладання для продукування мовлення (говоріння та письмо) та сприйняття (аудіювання та читання); необхідність зосередження уваги як на змісті, так і на формі; важливість викладання лексики в контексті, а не ізольовано; необхідність цілеспрямованого навчання лексики; цінність багаторазової взаємодії з лексичними фрагментами для запам'ятовування для подальшого використання; значимість формування асоціацій з лексичними блоками з метою створення семантичних мереж для полегшення запам'ятовування; повторення вивченого через дедалі збільшені проміжки часу («spaced repetition»); надання здобувачам певної самостійності у виборі що і як вчити, встановленні власних цілей і вимірюванні їх досягнення[1].

З досвіду викладання англійської мови професійного спрямування у немовному ЗВО, потрібно наголосити, що впровадження елементів лексичного підходу у заняття сприяло розвитку комунікативних навичок здобувачів шляхом надання суттєвої допомоги в подоланні мовного бар'єру, в зростанні швидкості мовлення, у вмінні точно та чітко висловлювати свою думку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Scott Thornbury (2019) Learning language in chunks. Part of the CambridgePapers in ELT series. [pdf] Cambridge: Cambridge University Press. URL: cambridge.org/cambridge-papers-elt (дата звернення 01.03.2024)
2. Corpus of Contemporary American English: веб-сайт [URL:www.english-corpora.org/coca/](https://www.english-corpora.org/coca/) (дата звернення 01.03.2024)

УДК 80:378]:37.013.322

МЕЖОВ О. Г., д-р філол. наук, проф., професор кафедри української мови та лінгводидактики

Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

НЕФОРМАЛЬНА Й ДУАЛЬНА ОСВІТА: НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ФІЛОЛОГІЇ

Анотація. Закцентовано увагу на нормативно-правовому регулюванні неформальної й дуальної освіти, її сутності, принципах, видах і формах в конкретному закладі вищої освіти. Описано досвід визнання результатів навчання, отриманих магістрантами-філологами під час неформальної освіти та використання елементів дуальної освіти.

Ключові слова: неформальна освіта, дуальна освіта, результати навчання, компетентності, здобувачі освіти, освітні компоненти.

В умовах сучасних освітніх реалій відповідно до акредитаційних вимог НАЗЯВО заклади вищої освіти мають належно забезпечувати не лише формальну

освіту студентів, а й неформальну та дуальну. З метою нормативно-правового регулювання цих процесів у кожному ЗВО розроблено й затверджено спеціальні Положення [1; 2] відповідно до законодавства України [3] та підзаконних нормативних документів.

Визнання результатів навчання, отриманих здобувачами всіх освітніх рівнів у неформальній освіті, можливе для обов'язкових та вибіркових дисциплін навчального плану, вивчення яких починається з другого семестру. На початку навчального року деканат ознайомлює здобувачів із порядком та процедурою визнання результатів неформальної освіти, а перед вивченням дисциплін викладачі рекомендують ті професійні курси, тренінги, стажування (наживо й на онлайн-платформах), які «за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як ОК в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проекту), контрольній роботі тощо» [1, с. 5], передбачених силабусом. Факультет філології та журналістики Волинського національного університету імені Лесі Українки має дворічний досвід визнання результатів навчання, отриманих магістрантами ОПП «Українська мова та література. Світова література» у неформальній освіті та у процесі підготовки із використанням елементів дуальної освіти.

Упродовж 2022 року здобувачі освіти прослухали низку онлайн-курсів: «Лайфхаки з української мови», «Українська мова. Від фонетики до морфології», «Копірайтинг» «Основи судових комунікацій» «Онлайн-курс редагування 1.0» на платформах EdEra, ГС Освіторія, Campster, Litosvita. Засвідчені сертифікатами компетентності та результати навчання Perezарховано як поточну атестацію відповідних змістових модулів чи тем ОК «Українська мова в професійному спілкуванні», «Історія та прикладні аспекти українського мовознавства», «Українська мова в контексті новітніх наукових парадигм», що задокументовано в протоколах засідання предметної комісії з валідування результатів неформальної освіти.

Крім фахових компетентностей у галузі філології, майбутні науковці й викладачі під час неформальної освіти відповідно до Стандарту [4, с.7–9] також набували здатності бути критичним і самокритичним (ЗК 2), використання інформаційних та комунікаційних технологій (ЗК 8); навчалися застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності (ПРН 3), дотримуватися правил академічної доброчесності (ПРН 12), доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються (ПРН 13). Так, у 2023 році більшість магістрантів здобували неформальну освіту на платформі Prometheus: «Академічна доброчесність: онлайн-курс для викладачів», «Критичне мислення для освітян». Одна студентка навчалася на курсі «#blend_IT: Опануємо змішане навчання» від EdEra. Відповідно до наданих сертифікатів предметна комісія частково Perezарховувала результати навчання з ОК «Професійна майстерність викладача-філолога» і «Фахова українська мова та академічна риторика». Усі здобувачі магістерського рівня вищої освіти відвідали офлайн-курс

із підвищення професійної компетентності у сфері дистанційного навчання «Створення електронних курсів навчальних дисциплін у системі управління навчанням Moodle за спеціальностями», запропонованого Центром інформаційних технологій та комп'ютерного тестування ВНУ імені Лесі Українки. Результатом такого виду неформальної освіти стало перезарахування ІНДЗ за ОК «Сучасні методики навчання в ЗВО».

Окрім короткотермінових курсів, є досвід проходження семестрового онлайн-курсу з цифрової української філології «Сучасна українська література», розрахованого на 4 кредити ЄКТС (06.02.2023 –26.05.2023 р.), у рамках Єнської мережі українознавчих досліджень (програму реалізовано за підтримки DAAD та Єнського університету імені Фридріха Шиллера, Німеччина; партнер в Україні – Український католицький університет). Здобувачка освіти отримала сертифікат з оцінками, що стало підставою для перезарахування результатів навчання з ОК «Сучасна українська література», «Українська література у світовому контексті».

Відповідно до Положення [2] укладено тристоронній договір між здобувачами освіти, університетом і редакційно-видавничим підприємством щодо здобуття вищої освіти з використанням елементів дуальної форми навчання. Протягом семестру двоє магістрантів опановували теми «Створення, аналіз та редагування академічного тексту», «Лексичні та граматичні норми й девіації писемної ділової комунікації: лінгвістичні й логічні засади редагування» з ОК «Фахова українська мова та академічна риторика» за програмою практичного навчання на робочому місці під керівництвом куратора від ЗВО і наставника від організації. Забезпечено досяжність програмних результатів навчання, зокрема здатність створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів (ПРН 14); застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань (ФК 6); використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних завдань і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань (ПРН 16) [4, с. 8–9], які перезараховано як поточну атестацію відповідних тем з ОК.

Отже, на сучасному етапі і в перспективі здобувачі вищої освіти мають широкі можливості набуття необхідних компетентностей як у системі формального навчання, так і неформальної чи дуальної освіти. Цьому має сприяти досконало розроблена нормативно-правова база ЗВО та належна організація освітнього процесу відповідно до ОПП у взаємодії з іншими інституціями, спроможними забезпечити високопрофесійне навчання студентської молоді.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки. URL: <https://vnu.edu.ua/uk/normativno-pravova-baza> (дата звернення: 12.03.2024).
2. Положення про підготовку здобувачів освіти у Волинському національному університеті імені Лесі Українки з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти. URL: <https://vnu.edu.ua/uk/normativno-pravova-baza> (дата звернення: 12.03.2024).
3. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. №1556-VII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 11.03.2024).

4. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 035 «Філологія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 20.06.2019 № 871. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/035-filologiya-magistr.pdf> (дата звернення: 11.03.2024).

УДК 37.02

ВОЛИНЕЦЬ І.М., канд. пед. наук, доцент, старший викладач кафедри педагогіки і психології дошкільної та початкової освіти

КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж». м. Біла Церква, Україна

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИЧТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У КУРСІ ВИВЧЕННЯ «ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ»

Анотація. Акцентовано увагу на питанні формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкової школи у курсі вивчення «Дитячої літератури» Окреслено складові професійної компетентності вчителя загалом та особливості формування професійної компетентності у процесі вивчення дитячої літератури як частини загальної літератури.

Ключові слова: дитяча література, професійна компетентність, аспекти формування професійної компетентності.

Важливим аспектом культурно-освітнього середовища в педагогічних закладах вищої освіти є цілеспрямований підхід до відбору змісту професійної підготовки студентів. Зокрема, у контексті вивчення навчальної дисципліни, яка спрямована на ознайомлення й освоєння дитячої літератури як мистецтва слова і як частини загальної літератури, створюються сприятливі умови та широкі можливості для розвитку емпатії та розуміння дитячої психології й естетичної культури майбутніх педагогів; стимулювання творчості та уяви; формування любові до читання та навчання і прилучення їх до високих духовних ідеалів, моральних цінностей; розвитку критичного мислення та аналітичних навичок, інтелектуального, емоційного і творчого начал особистості. Тому вивчення дитячої літератури є важливим елементом підготовки майбутніх вчителів початкових класів, оскільки це сприяє розвитку їхніх професійних та міжособистісних компетентностей, а також підготовці до успішної роботи з молодшими школярами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Н. Бібік, Л. Коваль, О. Пометун, О. Савченко, С. Стрілець, Л. Хомич, І. Шапошнікова та ін. вивчали питання професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів. Питання професійно-педагогічної компетентності знайшли відображення в роботах Л. Васильченко, С. Гончаренка, О. Дубасенюк, М. Дяченко, П. Зеєра, І. Зимньої, О. Пометун, Н. Ничкало, О. Савченко, В. Семиченко, А. Смирнова, С. Шишова, Р. Шаповал.

Професійна компетентність вчителя – це сукупність його особистісних якостей, загальної культури та кваліфікаційних знань, умінь, методичної